

## Kielen päällä

Tulevana tiistaina vietetään Mikael Agricolan päivää ja siinä samalla suomen kielen päivää.

Uskonpuhdistuksen sivutuotteena Mikael Agricola joutui keksimään, miten suomen kieltä voidaan kirjoittaa ja sitä kautta painaa kirjoiksi, joita vielä harvat lukutaitoiset voisivat ihan itse lukea itselleen ja toisillekin ääneen. Ennen Agricolaa ei ollut mitään virallista, saati yhtenäistä tapaa kirjoittaa kieltämme.

Agricola teki suuren elämäntyön suomen kielen parissa, julkaisten käännöksiä erityisesti uskonnollisesta kirjallisuudesta. Mikael Agricola kehitti valtavan määrän uusia sanoja, joista monet ovat käytössä tänäkin päivänä.

Ensimmäinen suomenkielinen kirja oli Agricolan kirjoittama Abckiria vuodelta 1543. Uuden testamentin suomenkielinen käännös ilmestyi vuonna 1548 ja työn kerrotaan kestäneen toistakymmentä vuotta.

Eipä ollut Mikaelilla Googlen kääntäjää, onneksi. Agricolan käännökset olivat korkeatasoisia ja niiden synnyttämi-

seen hän näki paljon vaivaa, käyttäen useita alkuteoksia, ei esim. pelkkiä saksalaisia tai ruotsalaisia raamatunkäännöksiä.

Agricola oli erittäin kielitaitoinen ja kielellisesti lahjakas henkilö. Hän käänteli sujuvasti esimerkiksi ruotsin-, saksan-, latinan-, kreikankielisiä tekstejä.

Eikä ollut herra Agricolalla Facebookin kavereita, joilta kysyä nimiehdotuksia oudolle eläimelle, joka lopulta painettiin kirjaan muodossa jalopeura.

Tuon ajan kirjoitettu suomi on ollut hyvin erilaista kuin kirjoitettu kieleemme nykymuodossaan. Agricolan tekstiä ei voikaan lukea suoraan samalla tavalla kuin nykykieltä totutusti kirjoitetaan ja äännetään. Kieleemme äänteiden kirjoitusasu ei ollut vielä vakiintunutta, joten tekstit näyttävät nykyihmisen silmään jopa huvittavilta ja kömpelöiltä.

Kirjoitettu kieli on Agricolan ajoista kehittänyt valtavasti. Agricolan urakka suomen kirjakielen aloittajana ja kehittäjänä oli perustana sille, että kieleemme tänäkin päivänä elää ja voi hyvin.

Ratkomalla rakkaalla kielellämme laadituita ristisanoja, juhlistakaamme Mikael Agricolan päivää ja suomen kielen päivää 9. huhtikuuta!

Pasi Paavilainen

[pasi.paavilainen@ristikkoakatemia.fi](mailto:pasi.paavilainen@ristikkoakatemia.fi)

Lähetäkää ristikkoaiheisia kysymyksiä ja mielipiteitä osoitteeseen [kysymys@ristikkoakatemia.fi](mailto:kysymys@ristikkoakatemia.fi)